



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 667/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. Pavlom Balážom, advokátom, Pribinova 4, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 6S/265/2019 takto

rozhodol:

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 6S/265/2019 **boli porušené** základné práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Krajskému súdu v Bratislave **prikazuje** v konaní sp. zn. 6S/265/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,92 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu, ktorému bude

prikázané konať bez zbytočných prietáhov a jemu bude priznané finančné zadosťučinenie 2 100 eur.

II.

2. Sťažovateľ 24. septembra 2019 požiadal podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) ministerstvo spravodlivosti o sprístupnenie písomných pripomienok účastníkov v konaniach pred Súdny dvorom Európskej únie. Ministerstvo spravodlivosti o nesprístupnení informácií rozhodlo 4. októbra 2019. Proti tomu podal sťažovateľ rozklad, o ktorom rozhodol minister spravodlivosti 29. októbra 2019 tak, že rozhodnutie ministerstva potvrdil. Proti rozhodnutiu ministra podal sťažovateľ na krajskom súde v decembri 2019 správnu žalobu. Vo februári 2020 bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku a žalované ministerstvo na vyjadrenie. V marci 2020 sa ministerstvo k žalobe vyjadrilo, vyjadrenie bolo sťažovateľovi doručené a ten sa k nemu vyjadril podaním, ktoré bolo datované v marci 2020, no súdu bolo doručené až v decembri 2020. Krajský súd 24. januára 2023 nariadil pojednávanie na 9. február 2023.

III.

3. Podľa sťažovateľa zo skutkového a právneho hľadiska ide o bežnú časť správneho súdnictva a svojim správaním neprispel k predĺženiu konania. Zdôrazňuje, že správne a naň nadväzujúce správne súdne konanie trvá 38 mesiacov a krajský súd nekoná 32 mesiacov. Podľa sťažovateľa konanie treba posúdiť ako celok (rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva Perhács proti Slovensku, sťažnosť č. 59327/19 a Grešáková proti Slovensku, sťažnosť č. 77164/12 a nález ústavného súdu II. ÚS 156/2021) a súčasťou základného práva na informácie je aj právo na uskutočnenie konania o ich sprístupnenie v primeranej lehote, pretože po uplynutí určitého času už informácie strácajú význam. Výšku finančného zadosťučinenia odôvodňuje pocitmi bezmocnosti štatutárov z nemožnosti včasného a účinného uplatnenia práv. Poukazuje na to, že ak by aj informácie boli okamžite sprístupnené, nemali by pre neho pre stratu aktuálnosti žiadnu cenu. S odkazom na prax českého najvyššieho súdu žiada finančné zadosťučinenie 33 eur za každý mesiac konania v jeho prvých dvoch rokoch a 67 eur za každý mesiac konania v ďalších rokoch.

4. Krajský súd poukázal na to, že eviduje skôr nerozhodnuté správne žaloby z rokov 2018 a 2019 a vybavuje ich v poradí podľa možnosti. Zdôrazňuje, že vec sťažovateľa nebolo možné rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, pretože na ňom trval sťažovateľ a konanie bolo sťažené pandemiou. Senát, ktorý má rozhodnúť, dlhodobo vykazuje najvyšší počet nerozhodnutých vecí a v priebehu konania nebol plne obsadený. Tento zostatok v januári 2023 predstavoval 766 vecí a jedna členka senátu vybavuje aj samosudcovskú agendu, kde má zostatok 224 nerozhodnutých vecí.

IV.

5. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

6. Rozhodovanie o žiadosti o sprístupnenie informácie patrí do bežnej agendy správnych súdov. Z vyjadrení sťažovateľa a krajského súdu nevyplýva, že by krajský súd v konaní riešil zložité, skutkovo sporné otázky. Nemožno identifikovať právnu náročnosť. V správaní sťažovateľa neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania. Takouto okolnosťou nie je ani to, že svoju repliku, na podanie ktorej mu nepochybne lehota uplynula v priebehu apríla 2020, krajskému súdu doručil až v decembri 2020. Krajskému súdu nič nebránilo v tom, aby už v apríli 2020 nariadil vo veci pojednávanie. K tomu došlo až v januári 2023, viac ako tri roky od podania žaloby. V rovine podústavného práva nie je definitívne rozhodnuté o jasne nastolenej právnej otázke, či sťažovateľ má právo na požadovanú informáciu. Procesný postup krajského súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovené, že bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

7. V dôsledku postupu krajského súdu je sťažovateľ v dlhodobej právnej neistote o tom, či majú byť poskytnuté žiadané informácie. Treba súhlasiť so sťažovateľom, že hodnota informácie je daná včasnosťou jej poskytnutia. Preto aj rozhodnutie štátu, či už prostredníctvom orgánov exekutívy alebo súdnej moci, musí byť dosiahnuté v čase, v ktorom je hodnota informácie zachovaná. Zatiaľ čo rozhodovanie exekutívy podľa zákona o slobode informácií je viazané na dodržiavanie lehôt, čím je zdôraznená hodnota informácie v čase, Správny súdny poriadok pre rozhodovanie správnych súdov proti rozhodnutiam exekutívy žiadne lehoty nestanovuje. Hodnota informácie však musí byť zohľadnená aj v prístupoch súdnej moci. K tomu v namietanom postupe krajského súdu nedošlo. Viac ako trojročné rozhodovanie o žalobe sťažovateľa nie je ústavne udržateľné. Preto aj napriek tomu, že konečné rozhodnutie správnych súdov o tom, či ministerstvo malo poskytnúť žiadané informácie, môže byť pre sťažovateľa negatívne, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovené aj porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy.

8. Vzhľadom na vyslovenie porušenia základných práv bolo podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy krajskému súdu prikázané, aby vo veci sťažovateľa konal bez zbytočných prietahov. Cieľom finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. Pri rozhodnutí o výške finančného zadostučinenia bolo prihliadnuté na celkovú dĺžku konania, ktorá sa vrátane rozhodovania ministerstva blíži k štyrom rokom, a na to, že sťažovateľ k predĺženiu konania žiadnym spôsobom neprispel. Osobitne bolo prihliadnuté na význam konania pre sťažovateľa, ktorý nie je fyzickou osobou, pričom konanie sa netýkalo jeho majetkového práva, trestného obvinenia alebo správneho postihu. Takýto význam konania odôvodňuje zdržanlivejší prístup k priznaniu finančného zadostučinenia, keďže stav právnej neistoty sa nespája s neistotou o základnom práve alebo slobode podľa druhého oddielu druhej hlavy ústavy, ale s neistotou o politické právo podľa tretieho oddielu druhej hlavy ústavy. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi priznané finančné zadostučinenie 1 000 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti vyhovené nebolo.

9. Rovnako nebolo vyhovené ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže toto ustanovenie možno aplikovať len na občianske práva alebo záväzky a na oprávnenosť trestného obvinenia. O takýto prípad pri žiadosti o poskytnutie informácie nejde. Spory, ktoré vyplývajú z podstaty verejného práva, sú mimo ochrany čl. 6 dohovoru. Toto vylučuje jeho aplikáciu na veci týkajúce sa štátneho občianstva, daňové a colné konania, azylové a imigračné konania, ako aj konania týkajúce sa volieb (KARPENSTEIN, U., MAYER, F. Konvention zum

Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten. Kommentar. C. H. Beck, München 2022, s. 189, bod 18). Zákon o slobode informácií stanovuje povinnosti štátnych orgánov, obcí, vyšších územných celkov a právnických a fyzických osôb, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto rozhodovacej činnosti. Tento zákon smeruje k vykonaniu čl. 26 ods. 5 ústavy, podľa ktorého orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom informovať o svojej činnosti. Realizácia tohto práva má čisto verejnoprávny charakter, čo vylučuje aplikáciu čl. 6 dohovoru.

10. K tomuto rozhodnutiu bolo pristúpené aj napriek tomu, že ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 518/2021 zo 16. februára 2022 bez toho, aby sa bližšie zaoberal pôsobnosťou čl. 6 dohovoru, vyslovil porušenie tohto práva postupmi správnych súdov v konaní o správnej žalobe proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci podľa zákona o slobode informácií. V tomto konaní v súvislosti s priet'ahmi nebolo osobitne namietané porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Dochádza k odchýleniu sa od bližšie nezdôvodneného záveru nálezu č. k. II. ÚS 518/2021. Nedostatok bližšieho zdôvodnenia v predchádzajúcom náleze spôsobuje, že toto rozhodnutie nie je odchýlením sa a nie je dôvod na postup podľa § 13 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Zjednotenie právnych názorov nebolo nutné, keďže ústavnej sťažnosti vyhovené bolo. Rozhodovanie o pôsobnosti čl. 6 dohovoru je bez významu k rozhodnutiu o dôvodnosti ústavnej sťažnosti a právna otázka jasne nastolená až týmto rozhodnutím, teda či na postup správnych súdov pri aplikácii zákona o slobode informácií sa vzťahuje čl. 6 dohovoru, môže byť predmetom diskurzu senátov ústavného súdu v rozhodnutiach o ďalších obdobných ústavných sťažnostiach. Zarážajúci je nezaujem sťažovateľa o otázku aplikácie čl. 6 dohovoru, keď v uznesení o prijatí ústavnej sťažnosti bola vyjadrená pochybnosť o možnosti jeho aplikácie. Nie je len úlohou ústavného súdu, ale aj všetkých v konaní o ústavnej sťažnosti zúčastnených osôb brať ústavné práva vážne.

V.

11. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorej základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Sťažovateľovi bola priznaná náhrada za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Robert Šorl
predseda senátu